

KOOSTE SAAPUNEESTA PALAUTTEESTA JA LAADITUT VASTINEET

1.	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	2
2.	Pohjois-Pohjanmaan liitto	4
3.	Ilmatieteenlaitos	5
4.	Luonnonvarakeskus	5
5.	Pohjois-Pohjanmaan museo	6
6.	Pohjois-Pohjanmaan museo, Arkeologia	6
7.	Metsäkeskus	6
8.	Metsähallitus	8
9.	Suomen Turvaverkko Oy	8
10.	FINGRID	8
11.	Caruna	8
12.	Liikenne- ja viestintävirasto	8
13.	Muistutus A	9
14.	Muistutus B	13
15.	Muistutus C	14
16.	Muistutus D	15

UTAJÄRVEN KUNTA, MAASELÄN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN (KAAVAEHDOTUS)

Osayleiskaavan valmisteluvaiheen kuulemisen aineisto (kaavaehdotus) asetettiin nähtäville 25.6 – 28.8.2020 väliseksi ajaksi. Aineistosta pyydettiin lausunnot viranomaisilta ja muilla kaavan osallisilla oli mahdollisuus jättää siitä muistutus. Lausuntoja saatiin 12 ja muistutuksia neljä.

LAUSUNNOT

1. POHJOIS-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Lausunto 14.9.2020	Vastine
<p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kunkin tuulivoimalan nimellisteho on enintään 4,5 MW. Melumallinnuksessa on kuitenkin kunkin tuulivoimalan nimellistehona käytetty 5,6 MW. Varsinaisessa kaavaselostuksen tekstiosassa ei ole mainittu yksittäisen tuulivoimalan nimellistehoa. Selvyyden vuoksi suunnitellun yksittäisen tuulimylyn nimellisteho on hyvä lisätä kaavaselostukseen selvästi.</p> <p>Kaavaselostuksen luvun 11.1 Toteuttamisen edellyttämät luvat, tulee kohdan "YVA-menettely" tekstit korjata Maaselän tuulivoimahankkeen tiedoilla. Kohdassa on virheellisesti käsitelty Pahkavaaran tuulivoimahankkeen YVA-menettelyä.</p>	<p>Melu- ja välkemallinnukset on päivitetty vastaamaan tuulivoimaloiden teknisen kehityksen myötä nykyisin tyypillisiä laitoksia. Kaavan tarkoituksena on mahdollistaa kokonaiskorkeudeltaan 255 metriä korkeiden tuulivoimaloiden rakentaminen. Melu- ja välkemallinnuksissa on käytetty tällä hetkellä tyypillisen voimalamallin lähtötietoja. Tuulivoimaloiden teknisen kehityksen myötä voimaloiden nimellisteho voi kokonaiskorkeuden puitteissa olla mallinnettua suurempi ympäristövaikutusten lisääntymättä, meluvaiikutuksen osalta oleellista on arvioinnissa ja mallinnuksessa käytetty äänitehotaso, eikä nimellistehotaso. Päivitetään kaavaselostukseen ja OAS:an nimellisteho.</p> <p>Päivitetään kaavaselostukseen YVA-menettelyä koskeva teksti.</p>
<p>Hankealueen luontoarvot</p> <p>Maaselän harjumuodostumalla voimaloiden 12 ja 13 välisellä tielinjauksella kasvaa rauhoitettua valkolehdokkia (<i>Platanthera bifolia</i>). Asiakirjojen mukaan valkolehdokkiesiintymä aiotaan kartoittaa kesän 2020 aikana, kuten ELY-keskus on aiemmin edellyttänyt. ELY-keskuksella ei ole tietoa, onko selvitykset tehty. ELY-keskus uudistaa aiemmin sekä YVA-selostuslausunnossa että kaavaluonnoslausunnossa toteamansa:</p> <p>Valkolehdokin esiintymispaikat tulee merkitä kaavakarttaan kaavamerkinnällä, joka turvaa niiden kasvupaikat. Mikäli koko maassa rauhoitetun (LSL 42 §, LSA 20 §, liite 3(a)) valkolehdokin esiintymispaikkoja ei pystytä turvaamaan, tulee hakea poikkeamislupaa lajia koskevista rauhoitusmääräyksistä Pohjois-Pohjanmaan ELYkeskukselta (LSL 48 §).</p> <p>Vastineessa arvioidaan, ettei edellä mainittu rauhoitusmääräys koskisi tiehanketta tai metsätaloutta. ELY-keskus huomauttaa, että nyt on lausuttavana tuulivoimayleiskaavahanke, jota mainittu yleispoikkeama ei koske, ja kunta on kaavoittajana velvollinen huolehtimaan luonnonsuojelulain noudattamisesta tältä osin. Vastineessa mainittu rauhoitetun lajin elinvoimaisuus ei vaikuta rauhoitukseen. Myöskään uhanalaisen tai muuten huomioon otettavan lajin tai luontotyyppin runsaus ei ole peruste jättää luo-merkintää pois kaavasta. Lisäksi on todettava, että toistaiseksi esiintymistä ei ylipäätään ole esitetty riittäviä tietoja tai esiintymän rajausta. Tietojen puutteellisuuden ELY-keskus on tuonut esille jo YVA-menettelyssä.</p>	<p>Luontoselvityksessä havaittu valkolehdokkiesiintymä käytiin tarkistamassa 30.6.2020. Havaittujen valkolehdokkiesiintymien ja tien välinen etäisyys on lähimmillään 10 metriä. Kasvupaikat merkitään kaavakarttaan luo-merkinnällä ja määrätään niiden kasvupaikkojen turvaamisesta.</p> <p>Rakentamistöiden aikana esiintymäalue merkitään nauhoituksella maastoon kasvillisuuden suojaamiseksi.</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, MAASELÄN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN (KAAVAEHDOTUS)

<p>Metsälakia sekä Maankäyttö- ja rakennuslakia tulee yhteensovittaa. Luo-alueet, kuten tässä tapauksessa, eivät aiheuta kohtuutonta haittaa metsänomistajalle eivätkä estä normaalia, luonnonarvot huomioon ottavaa metsätalouden harjoittamista. M-1 kaavamääräyksen mukaan alueelle sallitaan maa- ja metsätaloutta palveleva rakentaminen ja alueelle saa sijoittaa huoltoteitä ja teknisiä verkostoja. Tuulivoimayleiskaava-alueelle voi tuulivoimatuotantoonkin liittyen tulla vielä muutakin rakentamista, mm. pysäköintialueita, mahdollista maa-ainesten ottoa (jota kaavaselostuksen mukaan ei ole vielä selvitetty) sekä rakentamisaikaisia tukikohtarakennuksia. Huoltotiet ja maakaapelireitit on osoitettu yleiskaava-alueelle ohjeellisina. Tuulivoimapuiston toteutustilanteessa tie- ja kaapelivedot saattavatkin olla syystä tai toisesta poikkeavia siitä, mitä on kaavakartalle piirretty.</p> <p>Kaavaselostuksen sivulla 95 on arvioitu kaavan suhdetta valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin. Tavoitteen ”Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä” kohdalla kohdassa ”toteutuminen” todetaan, että ”Kaavassa on osoitettu maankäytön toiminnot siten, etteivät ne vaaranna arvokkaiden tai herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä”. ELY-keskus toteaa, että luo-merkintöjen poistaminen johtaa ristiriitaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa ja kaavaselostuksen tulkinta tässä kohtaa on virheellinen. Valkolehdokin osalta asia voidaan ja tulee tutkia poikkeamismenettelyn yhteydessä. Virheellinen luonnonsuojelulain tulkinta tulee korjata myös kaavaselostukseen.</p>	<p>Maa-ainesten tai kalliokiiviainesten ottoa ei alueelle ole suunnitteilla.</p> <p>Luo-kohteet ovat Suomen Metsäkeskuksen metsä- ja luontotietojärjestelmän arvokkaita kohteita. Metsälain tarkoittamista erityisen arvokkaista elinympäristöistä osayleiskaava-alueella esiintyy yksi vähäpuustoinen suo sekä uoman/lähteen lähiympäristö. Luo-merkinnät on poistettu Metsäkeskuksen kaavan valmisteluaineistosta kuulemisesta antaman lausunnon 27.2.2020 johdosta. Metsälakikohteet on maastossa tarkistettu ja rajattu. Merkinnät palautetaan kaavakarttaan ELY-keskuksen lausunnon johdosta. Metsälain 10§ mukaisten kohteiden merkittävällä tai merkittömällä jättämisellä ei ole merkitystä Valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden toteutumisen kannalta, sillä kohteiden huomioon tapahtuu metsälain keinoin ilman kaavamerkintöjä. Kaavassa on osoitettu uusi maankäyttö VAT tavoitteiden mukaisesti siten, ettei uutta maankäyttöä osoiteta arvokkaille tai herkille alueille eikä kaavalla ole tunnistettu ekologisiin yhteyksiin liittyviä heikentäviä vaikutuksia.</p> <p>Valkolehdokkiesiintymä on kartoitettu 2020, se osoitetaan kaavakartassa luo-merkinnällä ja se on turvattavissa rakentamisvaiheessa. Esiintymä ei edellytä poikkeamismenettelyä.</p>
<p>Maisema</p> <p>Yhteysviranomainen on todennut arviointiselostuslausunnossaan, että havainnekuvia/kuvasovitteita tulisi olla myös esimerkiksi Sanginjärven pohjoisrannalta, mihin näkymämallinnuksen perusteella kaikki tuulivoimalat näkyvät sekä Puutturinjärven pohjoisrannalta. Lisäksi lausunnossa on todettu, että mikäli hanke etenee jatkosuunnitteluun, on tarpeen laatia näkymäanalyysi myös peitteettömänä. Näin saatua näkymäanalyysiä ja metsän peitteisyyden pysyvyyttä tutkimalla on hyvä täsmentää arviointia. Peitteetöntä analyysiä ja arvioinnin täydennystä siltä pohjalta ei ole esitetty.</p> <p>Sanginkylän maisema-alueita lähin voimala nro 16 on poistettu kaavaehdotusvaiheeseen, mitä ELY-keskus pitää hyvänä maisemanäkökulmasta. Sanginjärveltä oli aikaisemmin vain yksi kuvasovite, nyt on tehty kaksi kuvasovitetta lisää. Sanginkylän maakunnallisesti arvokkaalle kulttuurimaisemalle aiheutuvista maisemavaikutuksista on laadittu erillinen arviointi, johon liittyen on tehty toinen edellä mainituista uusista kuvasovitteista. Aiempi kuvasovite alueelta on päivitetty ja siitä tehty myös yökuvasovite. Järven koillisrannalta on tehty uusi kuvasovite paikasta, josta näkymäalueanalyysin perusteella ei olisi näkymää voimaloille. Kuva on otettu</p>	<p>Tuulivoimaloiden näkyminen voidaan arvioida peitteellisen näkymäanalyysin perusteella. Kriittisissä kohdissa pystytään yksityiskohtaisella analyysillä arvioimaan puuston ja sen poistamisen vaikutusta näkyvyyteen. Tuulivoimaloiden korkeudesta johtuen peitteisyydellä on merkitystä joko hyvin kaukana tuulivoimaloista tai tuulivoimaloiden lähellä metsänrajan tuntumassa.</p> <p>Maisema-arvioinnissa lähtökohtana on ollut, mitkä ovat alueella oleskelun, maisemakuvan ja voimaloiden näkymisen kannalta olennaisia paikkoja. Kuvasovitteilla on pyritty havainnollistamaan vaikutuksia näillä alueilla. Järvellä liikuttaessa tuulivoimalat näkyvät etelä-lounaisuunnassa taustamaisemassa, mutta muutoin lähempänä sijaitsevat järven ranta-maisemat hallitsevat maisemakuvaa.</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, MAASELÄN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN (KAAVAEHDOTUS)

<p>pihapiiristä järvelle päin. Kuvauspisteen ja järven välissä olevien rakennusten ja puuston välistä näky yksi voimala. ELY-keskuksen mielestä kuvasovite olisi pitänyt tehdä lisäksi noin puoli kilometriä tästä kuvauspisteestä pohjoiseen, mihin näkymäalueanalyysin perusteella voimalat näkyvät. Vastineessa todetaan, että tämä on peltoalue eikä maiseman havainnoinnin kannalta oleellinen alue. ELY-keskuksen mielestä ei ole varsinaisesti määriteltävissä, mikä on maiseman havainnoinnin kannalta oleellinen alue. Maisemavaikutuksia koetaan siinä, missä ihmiset liikkuvat, myös itse järvellä, jonne maisemavaikutukset tulisivat olevan voimalamäärän vähenemisestä (verrattuna YVAvaiheeseen) huolimatta selviä.</p> <p>Tuulivoimaloista arvioidaan aiheutuvan Sanginkylältä länteen avautuviin näkymiin kohtalaisia haitallisia vaikutuksia. Sanginkylän lähimaisemassa kulttuurimaiseman ominaispiirteiden arvioidaan säilyvän.</p> <p>Maisemallisten yhteisvaikutusten arviointia on täydennetty tekemällä näkymäalueanalyysi Pahkavaaran hankkeen kanssa. Näkymiä muodostuu hankkeiden väliselle alueelle lähinnä avoimille suoalueille sekä järville. Maaselän voimaloiden todetaan sijoituvan 15 km etäisyydelle näistä, joten yhteisvaikutuksia ei arvioida muodostuvan.</p> <p>Tarvittaessa voidaan järjestää viranomaisneuvotte-luja</p>	
---	--

2. POHJOIS-POHJANMAAN LIITTO

Lausunto 28.8.2020	Vastine
<p>Maaselkä-Hepoharjun hankekokonaisuutta tarkasteltiin 3. vaihemaakuntakaavan seudullisia tuulivoima-alueita koskevassa tuulivoimaselvityksessä. Hepoharjun alue ei ole maakuntakaavassa, mutta Maaselän tuulivoimapuiston yleiskaava sijoittuu 3. vaihemaakuntakaavassa osoitetulle tuulivoimaloiden alueelle (tv-1 377, Maaselkä). Myös suunnitelut sähkönsiirtoyhteydet on osoitettu maakuntakaavassa yhteystarvemerkillä, joten hanke on lähikohdiltaan maakuntakaavan mukainen. Suurimmat vaikutukset kohdistuvat koon vuoksi maisemaan. Kaavaprosessin aikana on laadittu liiton pyynnöstä erillinen Maaselän tuulivoimapuiston maisemavaikutusten arviointi Sanginkylän kulttuurimaisema-alueelle. Hankealue sijaitsee kylästä katsottuna Sanginjärven selän länsipuolella. Selvityksen perusteella maakunnallisesti arvokkaan Sanginkylän maisema-aluetta lähin tuulivoimala on poistettu kaavaehdotusvaiheessa maisemavaikutusten lieventämiseksi.</p> <p>Liitolla ei ole lisättävää aikaisempiin lausuntoihinsa eikä huomautettavaa osayleiskaavaehdotuksesta. Maakuntakaavatilanne on kaava-asiakirjoissa pääosin oikein, mutta 3. vaihemaakuntakaavan osalta kaava-asiakirjoja tulee kuitenkin täydentää seuraavasti: Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätökseen 29.4.2020 tehtiin valitusaikana korkeimpaan</p>	<p>Lausunto merkitään tiedoksi.</p> <p>Kaava-asiakirjoja täydennetään 3. vaihemaakuntakaavan tilanteen osalta.</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, MAASELÄN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN (KAAVAEHDOTUS)

hallinto-oikeuteen kaksi valituslupahakemusta tuulivoima-alueista. Edelleen jatkuva oikeusprosessi ei kuitenkaan koske tätä hankealuetta.	
---	--

3. ILMATIETEENLAITOS

Lausunto 11.8.2020	Vastine
Hanketoimija on teettänyt Ilmatieteen laitoksen ohjeiden mukaisen selvityksen Maaselän tuulivoimaloiden aiheuttamasta varjostuksesta ja häiriökaiuista. Ilmatieteen laitos toteaa selvityksen pohjalta, että voimaloiden vaikutukset säätukamittauksiin eivät muodosta estettä Maaselän tuulivoimapuiston toteuttamiselle kaavaehdotuksen mukaisesti.	Lausunto merkitään tiedoksi.

4. LUONNONVARAKESKUS

Lausunto 25.8.2020	Vastine
<p>Lausunnonaan osayleiskaavan luonnoksesta Luke huomautti, että käytetyt menetelmät (varpuslintujen piste- ja linjalaskenta ja kanalintujen soidinpaikkaselvitys) eivät sovellu kanalintujen pesimäajan kannanarviointiin. Lisäksi Luke huomautti, että jos lyhytaikaiset maastonselvitykset sattuvat kanalintukantojen aallonpohjavuosiin, ne eivät anna oikeaa kuvaa alueen merkityksestä riistalinnuille.</p> <p>Vastineen mukaan käytetyt menetelmät ovat vain viitteellisiä riistalintukantojen arvioimiseksi. Tehtävät selvitykset mitoitetaan myös sen mukaan, että hankkeen toteuttamisen merkittävät vaikutukset saadaan selville. Lisäksi kanalintujen kannanvaihteluilla ei nähdä olevan merkitystä hankkeen kannalta merkittävien vaikutusten tunnistamiseen.</p> <p>Luke huomauttaa, että jos halutaan saada selville hankkeen merkittävä vaikutus alueen eläimistöön, on aivan keskeistä selvittää mahdollisimman kattavasti ja oikeilla menetelmillä alueen lajisto ja lajien runsaudet. Elinympäristön muutokset ja pirstoutuminen ovat tärkeitä tekijöitä, joiden on todettu vaikuttavan negatiivisesti lajien elinkykyyn ja monimuotoisuuteen.</p> <p>Luke pitää myös erikoisena selvitysten mitoitamista etukäteen sen mukaan, että hankkeen merkittävät vaikutukset saadaan selville, jos valitut menetelmät ovat jo lähtökohtaisesti "viitteellisiä". Tällä tavalla toimien ei saada oikeaa kuvaa hankkeen toteutuksen mahdollisista vaikutuksista eläin- ja riistalajistoon.</p>	<p>Kanalintujen pesimäkannan vuosittaisen vaihteluvälin arviointi tuulivoimahankkeen vaikutusalueella ei ole tarpeellista, sillä laaditun soidinpaikkaselvityksen avulla on voitu varmistua, että tuulivoimahankkeen rakentamista ei sijoitu kanalintujen elinkierron kannalta kaikkein herkimmällä alueelle eli soidinkeskuksen alueelle. Metsäkanalintujen kannan voidaan arvioida noudattavan kaava-alueella Utajärven seudun yleistä metsäkanalintujen runsausvaihtelua, josta on saatavissa tietoja laadittujen riistakolmiolaskentojen perusteella.</p> <p>Tuulivoimahankkeen vaikutus kanalintujen pesäpaikkojen tai muiden elinympäristöjen vähentymiseen on vähäinen. Kaava-alueen maa- ja metsätalousvaltaisen (M-1) pinta-alan ollessa noin 540,8 ha, on rakentamiseen raivattava metsämaa ml. nykyiset tiepohjat noin 18 ha eli noin 2 % suunnittelualueen maa- ja metsätalousvaltaisesta alueesta (M-1). Uudet metsätiet ja kenttäalueiden reunat soveltuvat myös kanalintujen elinympäristöiksi, joten lajeille soveltuva pinta-ala ei vähene edes kahta prosenttia.</p> <p>Tuulivoimakaavalla ei vaikuteta kaava-alueen metsätalouden harjoittamiseen, jonka vaikutusten voidaan arvioida olevan seudullisesti merkittävien kanalintujen kantoihin vaikuttava tekijä.</p>
<p>Edellisessä lausunnonaan Luke suositteli myös turbiinin T5 poistamista suunnitelmasta, sillä 1.2 km etäisyydellä turbiinista havaittiin selvitysten aikana metsähänhipari Hanhilammilla. Metsähänhien tiedetään pesivän Maaselän ympärillä olevilla suoalueilla, ja ne käyttävät metsäalueita liikkumiseen ja ruokailuun.</p> <p>Vastineessa todetaan, että verrattuna metsätalouden aiheuttamaan häiriöön T5 rakentamisen ja toiminnan aiheuttama häiriö ei ole merkittävä, ja ei ulotu Hanhilammille.</p>	<p>Metsähänhen ja muiden kosteikkolajien osalta tiedetään tutkimusten perusteella, että muutolla levähtävät linnut häiriintyvät pesiviä yksilöitä helpommin ihmisperäistä häiriötä, esimerkiksi voimakaita ääniä tai tuulivoimalan aiheuttamaa visuaalista häiriötä. Hanhien osalta levähtävien hanhien ei ole todettu häiriytyvän yli 1 km etäisyydellä olevista tuulivoimaloista. Tämän perusteella yli 1 km etäisyyttä lähimpään metsähänhen pesäpaikkaan voidaan pitää riittävänä etäisyytenä, jotta kyseiselle pesäpaikalle ei aiheudu häiriötä tuulivoimalasta.</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, MAASELÄN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN (KAAVAEHDOTUS)

<p>Luke suosittelee edelleen turbiinin T5 poistamista tai uuden sijoituspaikan harkitsemista. Metsähanhen elinpiiri on iso, ja niiden tiedetään liikkuvan 2-6 km säteellä pesästä. Metsähanhet ovat usein pesäpaikkaukollisia, ja jos Hanhilammen alue on vielä aktiivinen, niin turbiini T5 on niiden elinpiirillä. Metsähanhi on erittäin arka lintu, joka vaihtaa elinpiiriään pienestäkin (ihmis)häiriöstä. On todennäköistä, että hankealueen rakennustyöt häiritsevät metsähanhen pesintää alueella. T5 poisto tai uusi sijoituspaikka pienentäisi hankkeen negatiivisia vaikutuksia sekä metsähanheen että riekoon.</p>	
--	--

5. POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO

Lausunto 28.8.2020	Vastine
<p>Pohjois-Pohjanmaan museo on lausunut luonnosvaiheen osayleiskaavasta 26.2.2020. Luonnosvaiheeseen nähden tuulivoimayksiköiden määrää on edelleen vähennetty yhdellä, kahdeksasta seitsemään yksikköön. Sillä on vähäisessä määrin pienennetty tuulivoimayksiköiden näkymistä Sanginkylän (lounaan puolella) maakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle sekä kasvatettu etäisyyttä Aution kylään. Pohjois-Pohjanmaan museolla ei ole huomautettavaa Maaselän tuulivoimapuiston osayleiskaavan ehdotuksesta rakennetun kulttuuriympäristön eikä arvokkaan maisema-alueen osalta.</p>	<p>Merkittään tiedoksi.</p>

6. POHJOIS-POHJANMAAN MUSEO, ARKEOLOGIA

Lausunto 27.8.2020	Vastine
<p>Pohjois-Pohjanmaan museo on lausunut kaavasta sen luonnosvaiheessa 25.2.2020. Kaavakarttaa ja kaavaselistusta on täydennetty lausunnossa edellytetyllä tavalla, eikä näiden osalta ole huomauttamista.</p> <p>Kaavaselistuksen kohtaan 11 (s. 98) tulee kuitenkin tehdä tekninen tarkennus muinaismuistoja käsittelevään kappaleeseen. Muinaismuistolain osalta kyseeseen voi tulla muinaisjäännöstä koskeva kajoamislupa, ei tekstissä käytetty poikkeamislupa. Kohta tulee tarkentaa muotoon (täsmennykset alleviivattu):</p> <p>Muinaismuistolain mukainen <u>kajoamislupa</u> Muinaismuistolain 1 §:n mukaisesti kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Niiden kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu niihin kajoaminen <u>ilman muinaismuistolain mukaista lupaa on kielletty. Kajoamisluvan myöntää Museovirasto.</u> Suunnittelualueelta on tehty arkeologinen muinaisjäännösinventointi, jonka mukaiset kohteet otetaan huomioon suunnittelussa pyrkien välttämään niihin kajoamista.</p>	<p>Kaavaselistukseen tehdään lausunnossa esitetyt tekniset korjaukset.</p>

7. METSÄKESKUS

Lausunto 27.8.2020	Vastine
<p>Luontotiedot</p>	

UTAJÄRVEN KUNTA, MAASELÄN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN (KAAVAEHDOTUS)

<p>Metsäkeskuksen kaavan luonnosvaiheessa antaman lausunnon mukaisesti kaavaehdotuskartasta on poistettu luo-merkinnät. Kaavaselostuksen tekstissä s. 69 on edelleen kirjaus: "Kaavassa on osoitettu alueen metsälain mukaiset kohteet (luo-1) luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaina alueina. Kaavamääräyksen mukaisesti on alueen suunnittelussa otettava huomioon kohteen olosuhteiden säilyttäminen ja luontoarvojen turvaaminen.", joka tulisi poistaa.</p> <p>Lähdetietoihin on lisätty Suomen Metsäkeskuksen metsätietojärjestelmä. Valmisteluaikana järjestelmän nimi on muutettu metsä- ja luontotietojärjestelmäksi, joka pyydetään vaihtamaan lähdeluetteloon.</p>	<p>Viitataan vastineeseen ELY-keskukselle. Metsälaki-kohteet on maastossa tarkistettu ja rajattu.</p> <p>Lähdeluetteloon huomioidaan lähteen muutos kaavoituksen aikana ja korjataan kaavaselostukseen.</p>
<p><u>Metsäkadon huomioiminen</u></p> <p>Selostuksessa on kuvattu tuulivoiman rakentamisen myönteisiä vaikutuksia ilmastoon kasvihuonekaasupäästöjen vähenemisen myötä. Selostuksessa ei ole mainintaa puuston poiston aiheuttamasta hiilivaraston pienenemisestä. Suomen ilmastositoumuksen vuoksi metsäpinta-alan vähenemistä, metsäkatoa, seurataan ja poistuvaa metsäalaa joudutaan korvaamaan metsänistutuksilla. Metsäkeskus esittää, että selostukseen lisätään arvio puuntuotannosta poistuvasta pinta-alasta ja että hankkeeseen sisällytetään rakennusaikana väliaikaisesti käytettyjen alueiden ja mahdollisen purkamisen jälkeen vapautuvien alueiden metsityksestä huolehtiminen.</p> <p>Metsäkeskuksesta myös muistutetaan, että tuulivoimahankkeen rakentamiseen liittyvistä hakkuista on tehtävä Metsäkeskukseen metsänkäyttöilmoitus, kun hakkuukohteiden (tielinja, tuuli-voimaloiden rakennuspaikat) yhteispinta-ala on yli hehtaari. Metsänkäyttöilmoitusten kautta seurataan myös metsätalouskäytöstä poistuvaa metsäpinta-alaa.</p>	<p>Kaavaselostuksessa on kuvattu poistuva metsäpinta-ala. Kaava-alueen maa- ja metsätalousvaltaisen (M-1) pinta-alan ollessa noin 540,8 ha, on rakentamiseen raivattava metsämaa ml. nykyiset tiepohjat noin 18 ha eli noin 2 % suunnittelualueen maa- ja metsätalousvaltaisesta alueesta (M-1).</p> <p>Alueiden metsittäminen riippuu tuulivoimayhtiön omista tarpeista esimerkiksi huoltotoimien varmistamiseksi, eikä niitä tässä vaiheessa voida arvioida.</p> <p>Metsänkäyttöilmoituksen tekevät maanomistajat.</p>
<p><u>Hankkeen suunnitteluun ja rakentamiseen liittyviä muita esityksiä</u></p> <p>Erityisten luontokohteiden lisäksi talousmetsien käsittelyssä jätetään säästöpuuryhmiä, suojakaistoja ja riistatiheikköjä, joiden on tarkoitus kehittyä mm. monimuotoisuuden kannalta tärkeiksi lahoppukohteiksi ja riistaeläinten ravinto- ja suojapaikoiksi. Kohteita ei ole merkitty metsä- ja luontotietoon eivätkä ne ole erityisiä suojelukohteita, mutta niiden säilyminen tuulivoimarakentamisen yhteydessäkin olisi toivottavaa. Alueen tuulivoimarakentamisen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee huolehtia mahdollisuuksien mukaan myös näiden kohteiden säilymisestä.</p> <p>Hankealueella on ojitettuja soita ja myös tuulivoimahankkeen rakentamisen yhteydessä tarvitaan vesiensuojelutoimenpiteitä. Metsäojitusalueiden ja metsäteiden vesiensuojelurakenteet on mitoitettu kulloinkin kyseessä olevan hankkeen tarpeiden mukaan. Tiestön perusparannuksissa tulisi huolehtia vesiensuojelurakenteiden riittävydestä johdattaessa vesiä vanhoihin ojastoihin. Hankkeelle tulisi tehdä vesiensuojelusuunnitelma ja käyttää vähintään samoja menetelmiä ja mitoituksia kuin metsätalouden kunnostusojitusten ja tienrakennuksen vesiensuojelutoimenpiteissä.</p>	<p>Maanomistajien kanssa tehtyjen vuokrasopimusten perusteella maanomistajilla on mahdollisuus tuoda monimuotoisuuskohteet tuulivoimayhtiön tietoon.</p> <p>Tuulivoima-alueen rakentamisessa noudatetaan voimassa olevia vesistönsuojeluun liittyviä ohjeita ja käytäntöjä.</p>

**UTAJÄRVEN KUNTA, MAASELÄN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN (KAAVAEHDOTUS)**

Tuulivoimahankkeen alueen tieverkostoa vahvistetaan. Tiestön rakentamisen yhteydessä tulee myös huomioida riittävien metsäliittymien rakentaminen metsätalouden tarpeisiin.	
---	--

8. METSÄHALLITUS

Lausunto 26.8.2020	Vastine
Metsähallituksella ei ole kommentteja osayleiskaavaehdotukseen.	Lausunto merkitään tiedoksi.

9. SUOMEN TURVAVERKKO OY

Sähköposti 17.8.2020	Vastine
Suomen Turvallisuusverkko Oy:llä ei ole lausuttavaa tai osallistumistarvetta suunnittelukokonaisuuteen liittyen.	Lausunto merkitään tiedoksi.

10. FINGRID

Lausunto 26.8.2020	Vastine
Fingridillä ei ole huomautettavaa kaavaehdotuksesta. Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta teidän tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajilta.	Lausunto merkitään tiedoksi.

11. CARUNA

Lausunto 28.8.2020	Vastine
Kaava-alueella ei sijaitse Caruna Oy:n suurjännitteistä jakeluverkkoa. Tuulipuiston mahdollinen liityntä Caruna Oy:n nykyiseen suurjännitteiseen jakeluverkkoon on toteuttavissa kaava-alueen länsipuolella sijaitsevaan voimajohtoon Pyhäkoski-Pälli. Liitynnän edellytyksenä on alueella suunniteltujen voimajohtomuosten valmistuminen. Lopullisesta liittymistehosta ja liitynnän teknisistä ratkaisuksista sovitaan erillisellä liittymissopimuksella.	Lausunto merkitään tiedoksi.

12. LIIKENNE- JA VIESTINTÄVIRASTO

Lausunto 12.8.2020	Vastine
Todetaan, että Traficomilla ei ole asiasta uutta lausuttavaa, viittaamme aiemmin antamaamme lausuntoon.	Lausunto merkitään tiedoksi.

MIELIPITEET

13. MUISTUTUS A

Mielipide 26.8.2020, muistutuksen täydennykset 16.9.2020, 17.9.2020.	Vastine
<p>Utajärven kunta on pinta-alalta suuri ja asutus on keskittynyt. Kuntalaisten hyvinvoinnin kannalta on oleellista, että mm. tuulivoimapuistot rakennetaan riittävän kauas asutuksesta. Muistuttajat pyytävät kuntapäätäjänä selvittämään, olisiko Utajärven kunnan alueella mahdollista keskittää tuulivoimarakentamista sellaiseen paikkaan, joka olisi riittävän kaukana asutuksesta eikä vahingoittaisi aktiivisessa virkistyskäytössä olevaa järvimaisemaa. Utajärven kunnan alueella muistuttajat uskovat tämän olevan mahdollista.</p> <p>Sanginjärven mökkeilijöinä muistuttajat tuovat esille, että Maaselän tuulivoimalapuistosta tulee aiheutumaan huomattavan maisemahaitan lisäksi häiritsevä ympäristömelu- ja äänihaitta koko Sanginkylän kyläyhteisölle. Toteutuessaan tuulivoimapuisto rikkoisi Sanginjärven luonnon rauhan ja viihtyisyyden ja karkottaisi ainakin mökkeilijät ja osan asukkaista muihin kuntiin.</p>	<p>Tuulivoimaloiden melu, välke ja visuaaliset vaikutukset on arvioitu. Vaikutusten voimakkuutta ja kohdistumista on arvioitu muiden muistutusten vastinekohdissa.</p>
<p><u>Maisema-arviointi</u></p> <p>Tuulivoimahankkeen maiseman muuttumisen arviointi on tehty puutteellisesti ja tarkoitushakuisesti. Sanginjärven maisemalliset arvot muuttuvat tuulivoimarakentamisen seurauksena huomattavan paljon, koska aukea järvenselkä ja matalapuustoinen suoalue korostavat tuulivoimaloiden aiheuttamaa maisemankuvan muutosvaikutusta. Voimakkaimmat maisemavaikutukset kohdistuvat virkistys- ja asutusalueelle. Huomionarvoista on myös, että virkistys- ja vapaa-ajan käyttö painottuu ranta-alueille ja järvelle. Tuulimylyjen suunniteltu sijainti on järven länsipuolella, jonne aurinko laskee ja suunnitelman toteutuessa järven kaunein maisema tuhoutuisi.</p> <p>Ramboll Finland Oy:n tekemässä selvityksissä havainnekuvia ei ole otettu tuulivoimaloita lähinnä olevien kesämökkien rannasta ja vakituisesti järven rannalla asuvien tonteilta otetut kuvat on otettu katvealueilta, eikä rannan tuntumasta. Havainnekuvia ei ole otettu ollenkaan lainkaan järveltä, jossa sekä mökkeilijät että asukkaat viettävät paljon aikaa.</p> <p>Havainnekuvat ovat harhaanjohtavat, sillä tosiasiasa tuulimylyt näkyvät laajasti järviolueelle ja maasto on avoimempaa kuin mitä kuvat antavat ymmärtää. Maisema-arviointia ei ole tehty huolellisesti ja riippumattomasti, ja usean eri tahon kannanotot puutteellisesti tehdyistä havainnekuvista ja maakunnallisesti arvokkaan maiseman vaarantumisesta on sivuutettu ryhtymättä toimenpiteisiin asian selvittämiseksi, kuten koosteesta saapuneista palautteesta ja laadituista vastauksista ilmenee. Muistutusta on täydennetty 17.9.2020 Maisemaselvitys on tehty huomattavan puutteellisesti ja vain yhden maastokäynnin perusteella 1.10.2019. Mallin-</p>	<p>Tuulivoimahanketta lähimmällä vastarannalla Määttäniemessä sijaitsee kaksi erillistä vapaa-ajanrakennusta rannassa. Kahdelta erilliseltä vapaa-ajanrakennukselta ranta aukeaa etelä-kaakkoon, eivätkä tuulivoimalat asetu järvimaisemaan. Järvellä liikuttaessa tuulivoimalat näkyvät etelä-lounais-suunnassa taustamaisemassa, mutta muutoin lähempänä sijaitsevat järven rantamaisemat hallitsevat maisemakuvaa.</p> <p>Maisemaselvitys ja vaikutusten arviointi on laadittu ja raportoitu sekä YVA-menettelyyn että kaavaprosessissa. Sanginkylän maakunnallisesti arvokkaasta kulttuurimaisema-alueesta on laadittu erillinen selvitys.</p> <p>Maaselän tuulivoimahankkeen YVA-menettelyyn liittyen käyty maisemavaikutusten arvioinnin maastokäynnillä kesäkuussa 2015. Kaavaluonnosvaiheessa on lisäksi tehty tarkennettu maastokäynti Sanginkylän ympäristöön 1.10.2019.</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, MAASELÄN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN (KAAVAEHDOTUS)

<p>nuksissa ei ole huomioitu ranta- ja järvialueen maisemahaittaa. Liitteenä olevat kuvamallinnukset järkevää päin ja ilmakuvina näyttävät toteen sen, kuinka kauas tuulimyllyt tulisivat näkymään ja kuinka suuren maisemahaitan ne aiheuttaisivat. Linkki Google Earth Pro 3D-mallinnukseen (Maaselän myllyt (2).kmz) toimitetaan sähköpostilla.</p>	
<p><u>Muuta huomioitavaa</u> Vuokrasopimuksia ei ole tehty kaikkien maanomistajien kanssa. Hankealueen lounaispuoli on jätetty YVA:ssa huomioimatta.</p>	<p>Tuulivoimayhtiö vastaa tarpeellisten vuokrasopimusten solmimisesta. Vuokrasopimukset ovat yksityisoikeudellisia sopimuksia.</p> <p>Vaikutukset YVA-menettelyssä ja kaavoituksessa on arvioitu vaikutusalueiden laajuudella.</p>
<p><u>Välkearviointi ja valosaaste</u> Suomessa tuulivoimaloiden välkevaikutus ulottuu tutkitusti kaikkien tuulivoimalan kaakkois- ja lounaispuolella silloin kun aurinko on matalalla (tuulivoimayhdistys.fi /maisemavaikutukset). Ramboll Finland Oy:n tekemässä välkemallinnuksessa on jätetty huomioimatta tuulimyllyjen sijainti suhteessa auringon laskuun ja heijastavaan järven pintaan. Näin ollen, mikäli tuulivoimalat rakennettaisiin suunnitellusti, olisi niiden häiritsevä välkevaikutus arvioitua selvästi suurempi ja vahvimmillaan juuri järven selällä aina auringon laskiessa ja häiritseisi täten koko järven ympäristön asutusta ja virkistyskäyttöä ympäri vuoden. Sanginjärven ympäristön luonnollinen pimeys on mahdollistanut öisen tähtitaivaan tarkkailun, mitä tuulivoimarakentamisen tuoma valosaaste tulisi haittaamaan.</p>	<p>Auringon varjovälkevaikutus ulottuu vain pienelle alueelle Sanginjärven länsiosassa, eikä vaikutusalue mallinnuksen mukaan ulotu Määttäniemen asuintalojen kohdalle. Välkemallinnuksessa on huomioitu auringon todellinen asema vuoden ja vuorokauden eri aikoina minuutin välein. Tuulivoimaloista ei aiheudu auringonvalon heijastumista alueelle ilta-ai-kaan.</p> <p>Kirkkaalla säällä yösuunnatut lentoestevalot eivät estä tähtien näkymistä.</p>
<p><u>Hiljaisuus, tuulivoimamelu ja melumallinnus</u></p> <p>Utajärven kunnan (myös Sanginkylän) asukkaat arvostavat viihtyisää ja hiljaista asuinympäristöä. Tuulivoimalan äänien häiritsevyyden tiedetään olevan suurinta silloin, kun ympäristö on totutusti hiljainen. Lisäksi tuulivoimamelulla tiedetään olevan erityispiirteitä (mm. äänen impulssimaisuus, jaksotainen vaihtelu), joiden vuoksi se koetaan usein erottuvampana ja häiritsevämpänä kuin muu ympäristömelu. Ääni on tunnetusti asuinympäristön laatua ja elämänlaatua heikentävä.</p> <p>Järviympäristö on melulle erityisen altis kohde ja kyseiset erityispiirteet tekevät tuulivoimamelusta kauas kantautuvaa ja häiritsevää. Useissa tutkimuksissa on todettu, että ainoastaan riittävä etäisyys tuulivoimaloiden ja asutuksen välillä suojaa ihmisiä melun haitta- ja terveysvaikutuksilta. Ramboll Finland Oy:n melumallinnuksen tiedot ovat merkittäviltä osin puutteelliset. Tulee vaikutelma, että melulaskelmat on tehty tarkoitushakuisesti ja mallinnuksen luotettavuutta ei voi arvioida. Melumallinnusta ei ole tehty yhteenkään kesämökkiin eikä vakituiseen asuntoon, joka sijaitisi tuulivoimalasta järven suuntaan. Näin ollen voidaan olettaa, että vesistön vaikutusta ei ole otettu riittävästi huomioon. Aava vesialue ei vaimenna ääntä ja järven akustiset ominaisuudet ovat omiaan jopa lisäämään meluhaittaa. Etäisyys ei siten suoraan vähennä meluhaittaa.</p> <p>Myöskään äänen impulssimaisuutta ei ole tuotu selvityksessä esille. Melumallinnuksessa on arvioitu, että tuulivoimalasta aiheutuvan kuuluvan melun</p>	<p>Melumallinnus on tehty Ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaisesti ja kaikki mallinnuksen lähtötiedot ja menetelmät on esitetty melumallinnusraportissa. Melumallinnuskartta kuvaa melun leviämistä ja meluvyöhykkeet esittävät tuulivoimalaitok- sista aiheutuvat melutasot eri puolilla hankealuetta. Se, että meluvyöhyke ei ulotu jonkin asuintalon tai kesämökin luo, ei tarkoita sitä, etteikö melumallinnusta olisi ulotettu sinne saakka. Meluselvityksessä on tehty kiinteistökohtainen melulaskenta lähimpiin loma- ja asuinrakennuksiin ja tulokset on esitetty melumallinnusraportissa. Ulkomelutaso alittaa kaikkien asuin- ja lomarakennusten kohdalla Valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ulkomelun päiväajan ohjearvon 45 dB ja yöajan 40 dB. Myös sisätiloihin lasketut pienitaajuuden melun tasot alittavat Asumisterveysasetuksen mukaiset toimenpiderajat.</p> <p>Tuulivoimalan äänen erityisluonne on huomioitu Valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) mukaisissa ohjearvoissa, jotka ovat yleisiä melun ohjearvoja</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, MAASELÄN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN (KAAVAEHDOTUS)

häiritsevyys ulottuu voimalasta vain muutamien satojen metrien päähän. Kokemus ja mittaukset osoittavat mallinnuksen väitteen vääräksi ja tarkoitushakuisiksi. Esimerkiksi Siikajoen Vartinojan tuulivoimalan melu on mitattavissa 46 dB äänen voimakkuudella 2,5 km etäisyydellä voimalasta. Kyseisessä mittaustaikassa ei ole edes vesistöä vaan tiheää metsää, mikä huomioiden on oletettavaa, että Sanginjärven ympäristössä tuulivoimalan melu kuuluu järven rannan asukkaille tätä selvemmin. Mallinnuksessa ei ole myöskään ilmoitettu mahdollisuudesta vaikuttaa tuulivoimalamelupäästöihin käytön aikana.

Muistutusta on täydennetty 17.9.2020. Raportissa todettu reseptoripistelaskenta kolmeen tuulivoimaloita lähinnä olevan asuin- ja lomarakennuksen kohdalla ei pidä paikkaansa. Kovelin Erä ry:n vapaa-asunto 1 km:n etäisyydellä lähimmästä suunnitellusta tuulivoimalasta on jätetty huomioimatta. Huomioitavaa on, että n. 1,5 km:n etäisyydellä rakennuksesta on 5 tuulivoimalaa.

Raportissa todetaan myös, että mallinnuksessa esitetyt melutasot ovat suoraan mallinnuksen tuloksia, eikä niihin ole lisätty mahdollisia häiritsevyyskorjauksia. Koska melumallinnuksen tulokset ilman häiritsevyyskorjauksiakin osin ylittävät asumisterveysasetuksen mukaiset toimenpiderajat, on ilmeistä, että mikäli suunnittelua jatketaan, tulee hanke ympäristölupavolliseksi.

Vaikka tuulivoimalat eivät ole ympäristönsuojeluasetuksen (713/2014) 1 §:n mukaisessa hankelutetoss lupavollisista toiminnoista, ne voivat tulla ympäristölupavollisiksi (Ympäristönsuojelulaki 527/2014), jos niistä saattaa aiheutua eräistä naapurusuhteista annetun lain (26/1920) 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua rasitusta, on mainittu mm. melu ja valo.

Arvioinnissa ei ole huomioitu sitä, että alueen vallitsevat tuulet ja järvenselkä lisäävät meluhaittaa järvenrannan asukkaille ja mökkiläisille.

Aikaisempien lausuntojen huomiointi

Pohjois-Pohjanmaan museon lausunnossa on todettu seuraavaa: "Maakunnallisesti arvokas Sanginkylä maisema-alueineen sijaitsee vajaan 1,5 km etäisyydellä lähimmästä voimalayksiköstä. Ne sijoittuvat katselusuunnassa lounaaseen tai länteen, johon etenkin Sanginjärven yli on esteetön näkymä ja vaikutusta voidaan pitää pitkäaikaisena maisemahaittana sekä pysyvään että loma-asumiseen." Myös Pohjois-Pohjanmaan liitto ja Utajärven kotiseutuyhdistys ovat lausunnoissaan tuoneet esille huolen tuulivoimapuiston aiheuttamista kielteisistä vaikutuksista Sanginjärven ympäristöön. Myös ELY-keskus on aiemmassa lausunnossaan painottanut, että hankkeen vaikutuksia tulee lieventää siten, että voimalat eivät hallitse maakunnallisesti arvokkaalta maisema-alueelta avautuvia keskeisiä maisemanäkymiä. Lisäksi ELY-keskuksen lausunnossa huomautetaan, että hankkeen vaikutuksia rantarakentamisen mahdollisuuksiin ei ole arvioitu tuulivoima- alueen läheisyydessä.

Oulunkaaren ympäristöpalvelut on tuonut jo aiemmin esille seuraavaa: "Tuulivoimaloista kantautuva

pienemmät. Osana Anojanssi -projektia tehdyn Turun ammattikorkeakoulun selvityksen loppuraportin (Turun ammattikorkeakoulun raportti 265) mukaan tyypillisesti melumallinnuksen tulokset vastaavat hyvin mittauksessa saatuja tuloksia. Vartinojan voimalaitokset ovat vanhempia ja äänekkäämpiä kuin Maaselän alueelle suunnitellut voimalaitokset, joten niiden melua ei suoraan voi verrata tähän hankkeeseen.

Rakennuslupa on myönnetty metsästysmajalle. Metsästysmaja ei ole loma-asunto, eikä sitä koske Valtioneuvoston tuulivoiman melun ohjearvot. Muistutuksen johdosta metsästysmajalle on laaskettu keskiäänitaso reseptoripisteessä, joka jää alle loma-asunnolle vaadittavan ulkomelutason. Melumallinnuksen mukaan tuulivoimalaitosten ulkomelutaso alittaa metsästysmajan kohdalla Valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ulkomelun päivääjän ohjearvon asuin- ja lomarakennuksille 45 dB ja yöajan 40 dB. Myös ko. metsästysmajan sisätiloihin lasketut pienitaajuuden melun tasot alittavat Asumisterveysasetuksen mukaiset toimenpiderajat.

Viranomaistahot ovat antaneet omat lausuntonsa ja niihin on laadittu vastattu asianomaisissa kohdissa. Viranomaistahot ovat ottaneet kaavaprosessin aikana käydyissä viranomaisneuvotteluissa ja antamissaan lausunnoissa kantaa selvitysten riittävyyteen.

UTAJÄRVEN KUNTA, MAASELÄN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN (KAAVAEHDOTUS)

ääni muuttaa hiljaisen alueen äänimaisemaa etenkin yöaikaan. Ympäristöpalvelut katsoo, että tuulivoimaloiden rakentaminen liian lähelle asutusta, on ristiriidassa hyvän elinympäristön edistämisen kanssa. Tuulivoimaloiden sijoittaminen lähelle loma-asutusta saattaa aiheuttaa melu- ja unihäiriöitä. Äänen voimakkuuden jaksollinen vaihtelu voi olla hyvin häiritsevää. Loma-asuntojen rakenteet eivät välttämättä ole verrattavissa vakituisten asuntojen rakenteisiin. Tuulivoimamelu ei vaimene öisin."

Jo aikaisemmin myös Sanginkylän asukkailta ja mökkiläisiltä on tullut useita muistutuksia, joissa vastustetaan tuulivoimarakentamista alueelle maima- ja meluhaittaan vedoten.

Lopuksi

Osayleiskaavaehdotuksen tueksi esitetty materiaali on edellä esitetysti ja useiden kantaa ottaneiden tahojen lausuntojen perusteella puutteellista. Sellaisenaan osayleiskaavan hyväksyminen olisi tällä hetkellä maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n mukaisten edellytysten vastaista. Kunnan ei tule hyväksyä kaavaehdotusta.

Mikäli harkitsette edelleen Maaselän tuulivoimapuiston kaavoittamisen eteenpäin viemistä, tulee Ramboll Finland Oy:lta pyytää lisäkuvia siitä, miltä tuulimyllyt näyttävät järven selältä katsottuna. Lisäksi melumallinnuksiin tulee saada tarkennuksia koskien järvenranta-asuntoja ja lähistöllä olevia mökkejä. Muistuttajat haluavat vastauksen kysymykseen, mitä on tehtävissä jos tuulivoimalat rakennettaisiin ja niiden käyttöön oton jälkeen melumittauksissa tulee esille suosituksia korkeampia äänenpainetasoja. Mikäli tuulivoimaloista kantautuva ääni ei ole teille tuttua, suosittelomme vierailemaan esimerkiksi Vartinoja 1:n tuulivoimapuistossa Siikajoella.

Luontoarvot

Muistutusta on täydennetty 17.9.2020. Luontoselvitykset on tehty kauttaaltaan puutteellisesti. Yhteistyötä paikallisten metsäystseurojen mm. Kovelin Erä ry:n kanssa ei ole suosituksista huolimatta tehty. Liitteenä olevissa tiedostoissa on muutamia esimerkkejä YVA-raportissa olleiden virheellisten tietojen korjaamiseksi. Mesäkanalintuselvitys (Soidinpaikkaselvitys, suurpedot, kotkat, metsähanhet, hirvi, metsäpeura).

Muistutusta on täydennetty 16.9.2020 "Maaselän tuulivoimapuistohankkeesta tehdyn YVA:n luontoarvot puutteellisten/virheellisten tietojen oikaisua".

Metsäkanalinnut

Maaselän tai Hepoharjun suunnittelualueilta ei tehty havaintoja metsojen soidinpaikoista, eikä Maaselän selvitysalueella havaittu metsokukkoja lainkaan. Paikallisilla on kuitenkin paljon havaintoja metsojen soidinpaikoista alueilla, joihin Ramboll teki kanalintuselvityksen. Muistutuksen liitteessä on keväällä 2020 tehtyjä havaintoja karttoineen ja valokuvineen sekä Kovelin Erän perustajajäsenen yli 50 vuoden ajan alueella metsäkanalintuja metsästäneen tiedot alueen metsäkanalinnuista.

Mikäli tuulivoimaloiden äänenpaineen tasot ylittävät ohjearvojen tasot, kunta voi edellyttää tuulivoimatoimijalta ympäristölupaa, jossa määrätään tuulivoimaloiden käyttöehdot siten, etteivät ohjearvot ylity. Ympäristölupaa varten tuulivoimayhtiön tulee esittää toimenpiteet, joilla tavoite saavutetaan.

Vastaus sisältyy edellä oleviin vastinekohtiin.

Luontoselvitystä ja luontovaikutusten arviointia on täydennetty YVA-vaiheen jälkeen ja yhteysviranomaisen YVAsta antamat täydennys- ja korjauskehoitukset on huomioitu.

Vuoden 2020 havainnoista viiden kukon havaintopaikka sijoittuu kaava-alueen pohjoisosaan ja osittain kaava-alueen ulkopuolelle. Lähin tuulivoimala on osoitettu noin 900 metrin etäisyydelle. Toinen havaintopaikka (2 metsokukkoa) sijoittuu kokonaan kaava-alueen ulkopuolelle. Näihin ilmoitettuihin paikkoihin tai avoisoille sijoittuviin teerien soidinpaikkoihin ei aiheudu kaavan mukaisesta toiminnasta metsäkanalintujen kantoja alentavaa vaikutusta.

UTAJÄRVEN KUNTA, MAASELÄN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN (KAAVAEHDOTUS)

<p><u>Suurpedot</u> Suurpetoja ei ole riittävästi otettu YVA:ssa huomioon eikä YVA-menettelyn jälkeen. Suunnitellun tuulivoimapuiston lähialueilla on tehty säännöllisesti havaintoja susista, karhuista ja ahmoista, joten suurpetojen kohdistuvien vaikutusten arvioidaan olevan vähintään kohtalainen. Tuulivoimapuisto sijaitsee susireviirillä (Utajärven lauma) Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 35/2019.</p> <p>Ahmahavainnoista riistakameran kuvia on runsaasti pitkältä aikaväliltä. Liitteessä on valokuva ja sijainti kartalla.</p> <p><u>Hirvikannan tiheys</u> YVA-arvioinnissa on todettu, että tuulivoimapuistoalueella esiintyy hirviä paikoitellen, mutta melko harvakseltaan. Kaatolupatilastot vv. 2010-2019 osoittavat hirvikanna olevan alueella Utajärven riistanhoitoyhdistyksen vahvin (liitteen taulukko). Suunnittelualueella toimii kaksi metsästysseuraa aj hirvien muuttoreitillä yksi. Luonnonvarakeskuksen lausunnossa 24.2.2020 todetaan, että hirvien liikkumisesta talvai- ja kesälaidunten välillä tulisi olla mahdollisimman tarkkaa tietoa. Tuulivoimahankealue on soa hirvien laidunten välistä vilkasta muuttoreittiä.</p> <p>Hankealue kuuluu metsäpeuran elinalueeseen, mitä ei ole selvityksissä riittävästi huomioitu.</p> <p><u>Kotkat</u> Huomionarvoista on, että hankealueen vaikutusalueella havaitaan säännöllisesti maa- ja merikotkia. Liitteessä on esimerkkinä valokuvia ja paikkatietoja kartalla.</p>	<p>Metsojen soidinpaikkoja on kartoitettu niiltä alueilta, jotka on arvioitu paikkatietojen perusteella lajille soveliammiksi tai joista on tehty havaintoja haikomispuista, metsojen ulosteista tai lumijäljistä. Maaselän alueelta ei todettu tällä menetelmällä metsojen soidinkeskuksia kartoitusvuonna. Hepoharjun alue ei ole enää mukana kaava-alueessa.</p> <p>Sosiaalisten vaikutusten arviointia varten kutsuttiin koolle työpaja, johon tiedossa olevat metsästysseurat myös kutsuttiin. Maaselän ja Hepoharjun YVA-menettelyn seurantaryhmään kutsuttiin Utajärven riistanhoitoyhdistys, Sangin Riistaveikot ry, Nuotta ja Eräpojat ry, Metsästysseura KUTI ja HUTI ry, Metsästysseura Soidinmaan kiertäjät ry ja Kurimon Erä ry.</p> <p>Tuulivoimahanikkeella ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta seudulla tavattavien suurpetojen kannantihyksiin. Lajien reviirit ovat huomattavan laajoja, joten yksilöiden liikkuminen tuulivoimapuiston alueella on todennäköistä. Lajien pesäpaikkoja ei ole tiedossa rakentamisalueilla tai näiden lähiympäristössä.</p> <p>Tuulivoimarakentamisen vuoksi ei rakenneta aitoja tai muita sellaisia rakenteita, joilla olisi estevaikutusta hirvien vuodenaikaisvaellukseen. Hirvet saattavat karttaa aluetta rakentamisvaiheessa, mutta rakentamisvaiheen jälkeen ihmisten ja työkoneiden liikkuminen alueella palautuu nykytilannetta vastaavaksi, eikä hirviin kohdistu häiriötä. Hirvikantojen ei tiedetä alentuneen jo rakennettujen tuulivoimapuistojen alueilla merkittävästi.</p> <p>Meri- tai maakotkan pesäpaikkoja ei ole tiedossa Maaselän tuulivoimaloiden lähialueilta. Meri- ja maakotkan satunnainen liikkuminen alueella ei muodosta näiden lajien populaatioille erityistä riskiä. Kaava-alue ei sijoitu kummankaan lajin valtakunnallisesti tärkeälle muuttoreitille.</p> <p>YVA-vaiheessa on laadittu vain viranomaiskäyttöön tarkoitettu, suojeluyistä salassapidettävä selvitys kotkareviirien sijoittumisesta alueelle. ELY-keskus on todennut selvityksen olevan riittävä Maaselän kaava-alueen osalta.</p>
--	---

14. MUISTUTUS B

Mielipide	Vastine
<p>Olemme ihmetelleet, että miksi meille, näinkin lähellä suunniteltua tuulipuistoa asuville, ei ole asiasta tiedotettu, vaikkapa kirjeitse. Meille ei tule Tervareittilehteä, emmekä vanhempaan ikäpolveen kuuluvina aina netistäkään Utajärven asioita lueskele. Kuulimme mökkinaapuriltamme myös Sangin koululla järjestetystä tiedotustilaisuudesta.</p> <p>Vastustamme Maaselän tuulivoimalahanketta.</p>	<p>Kaavoituksen käynnistymisestä ja vireilletulosta, kaavan valmisteluaineistosta kuulemisesta sekä kaavaehdotusvaiheen kuulemisesta on julkaistu kuulutukset, joissa on tiedotettu myös yleisötilaisuuksista ja mahdollisuudesta antaa mielipiteitä ja muistutuksia siten kuin Utajärven kunnan muissakin kaavahankkeissa menetellään. Päätöksenteon</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, MAASELÄN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN (KAAVAEHDOTUS)

<p>Emme vastusta tuulivoimaa sinänsä, mutta sitä emme ymmärrä, miksi tuulivoimala pitäisi rakentaa näin lähelle kyläasutusta ja kesäasukkaiden mökkejä. Lieneekö tiestön rakentaminen voimalalle erämaihin liian kallista, vai mikä? Kestäneekö Puolangantie sitten voimalaliikennettä, kun se on nytkin ollut huono, kuoppainen ja paikattu?</p> <p>Sanginkylässä, Määtänniemessä ja Sanginjärvellä on runsaasti luontoarvoja. Vaikka järven vesi kyllä mielestämme on huonontunut turvetuotannon myötä, emmekä harrasta kalastustakaan, järvi tarjoaa elämyksiä pelkällä kauneudellaankin. Myös järvellä uiskentelevia joutsenia, ym. vesilintuja on mukava seurata. Käet kukkuvat järven takana metsiköissä keväällä. Teeret kukertavat läheisellä pellolla, ja mökkitiien mäntytaimikosta ne lehahtelevat parvina lentoon. Kurjet herättivät pari viikkoa sitten meidät ääntelyllään ja saimme seurata niiden tepastelua mökin ikkunasta. Hirvi saattaa kurkistella ladon takaa ja seisokella rannalla, tai uida järven poikki. Ja saattaapa se käärmekin luikerrella vanhojen rakennusten kivijaloissa.</p> <p>Mitä luontoelämyksiä tai muutakaan tarjoaisi meille tuulivoimala? Joutuisimmeko kuuntelemaan päivisin ja öisin tuulimyllyn siipien rahinaa, kolketta ja kolinaa? Kantaisiko järven aallot nuo tuulivoimalan äänet ja kolinat moninkertaisesti korviimme? Katoavatko aremmat eläimet ja linnut näköpiiristämme? Kuuluvatko isot tuulimyllyt ikivanhan talon ja kauniin järven maisemaan?</p> <p>Tuulivoimalan läheisyys ei kyllä lisää minkään alueen tai rakennuksen myyntiarvoa. Pelkäämme, että tuulivoimalan tulo melu ja valosaasteineen vähentää mökkeilyämme. Koko tila rapistuu, rakennukset lahoavat ja painuvat maahan jo nyt, vaikka olemme yrittäneet kohennella niitä. Pelot pusikoituvat ja "metsä ottaa omansa." Metsien hoitokin kärsii jos ei ole majapaikkaa....</p>	<p>pöytäkirjat ja kaavan asiakirjat ovat julkisia ja niihin voi tutustua paitsi verkossa myös kunnan virasotalolla. Maanomistajakirjeet on postitettu maanomistajatahoille. Sangin entisellä koululla on järjestetty yleisötilaisuudet.</p> <p>Selvitysten perusteella Maaselän kankaalla tuulivoimatuotanto-olosuhteet ovat hyvät ja vaikutukset luonnonympäristöön sekä asumiseen ja elinolosuhteisiin ovat vähäiset. Puolangantiellä liikennöidään tieliikenteeseen sallitulla kalustolla, joka ei poikkea puutavarakuljetusten aiheuttamasta kuormituksesta.</p> <p>Tuulivoimarakentamisen vaikutukset luontoon eivät kokemusten perusteella ulotu järven vastarannan etäisyydelle.</p> <p>Tuulivoimahanketta lähimmällä vastarannalla sijaitsee vanha tilakeskus sekä kaksi erillistä vapaa-ajanrakennusta rannassa. Niemen keskialueelle tuulivoimalat näkyvät länsi-lounaasta aukeaksi hakatun metsäalueen ja peltoalueen yli. Pihapiiristä rakennukset sulkevat näkymää tuulivoimaloiden suuntaan. Järvellä liikuttaessa tuulivoimalat näkyvät etelä-lounaissaunnassa taustamaisemassa, mutta muutoin lähempänä sijaitsevat järven ranta- maisemat hallitsevat maisemakuvaa.</p>
---	--

15. MUISTUTUS C

Muistutus 28.8.2020	Vastine
<p>Seuramme Kovelin Erän metsästysmaja on Kolmiloukkolammen rannalla suunnitellun tuulivoima-alueen välittömässä läheisyydessä. Metsästysmaja on minunkin loma-asunto, jota käytän mm. virkistymiseen ja hiljaisuudesta nauttimiseen. Tätä metsästysmajaa ei ole YVA:ssa huomioitu loma-asuntona, johon melu tulee aivan samallailla kuin muihinkin asuntoihin. Tämä metsästysmaja on tuulivoimapuistoa lähin rakennus, etäisyys 1 km. Pyydän huomioon metsästysmajamme haittojen arvioinnissa, etenkin melumallinnuksessa. Lainmukaiset meluarvot eivät saa ylittyä majamme kohdalla.</p> <p>YVA:n eri vaiheissa suunnittelutietoja ei ole jaettu seurалlemme edes tiedoksi, eikä lausuntoja ole pyydetty, vaikka seuramme ja majamme on tuulivoiman todellisella vaikutusalueella. Seuramme on täysin ohitettu tietojenkäsittelyssä ja lausuntopyyntöissä YVA:n aikana. Tuulivoiman vaikutusalueella</p>	<p>Rakennuslupa on myönnetty metsästysmajalle. Metsästysmaja ei ole loma-asunto, eikä sitä koske Valtioneuvoston tuulivoiman melun ohjearvot. Muistutuksen johdosta metsästysmajalle on laskeettu keskiäänitaso reseptoripisteessä, joka jää alle loma-asunnolle vaadittavan ulkomelutason. Melumallinnuksen mukaan tuulivoimalaitosten ulkomelutaso alittaa metsästysmajan kohdalla Valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ulkomelun päiväajan ohjearvon asuin- ja lomarakennuksille 45 dB ja yöajan 40 dB. Myös ko. metsästysmajan sisätiloihin lasketut pienitaajuisen melun tasot alittavat Asumisterveysasetuksen mukaiset toimenpiderajat.</p> <p>Sosiaalisten vaikutusten arviointia varten kutsuttiin koolle työpaja, johon tiedossa olevat metsästysseurat myös kutsuttiin. Maaselän ja Hepoharjun YVA-menettelyn seurantaryhmään kutsuttiin Utajärven riistanhoitoyhdistys, Sangin Riistaveikot ry, Nuotta-</p>

UTAJÄRVEN KUNTA, MAASELÄN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN (KAAVAEHDOTUS)

toimiva metsästysseura on paras tietopankki mm. ympäristö- ja riistatietoasioissa.	ja Eräpojat ry, Metsästysseura KUTI ja HUTI ry, Metsästysseura Soidinmaan kiertäjät ry ja Kurimon Erä ry. Kovelin Erä ry ei ole antanut lausuntoa tai mielipidettä YVA-ohjelmasta tai YVA-selostuksesta eikä kaavan osallistumis- tai arviointisuunnitelmasta tai valmisteluaineistosta kuulemisesta.
--	---

16. MUISTUTUS D

<p>Muistutus 29.6.2020, 1.7.2020 ja 6.7.2020</p> <p>Laitan liitteeksi Tuulivoimaa Suomessa tuulivoimapamfletin ja lukekaa se ajatuksella, kiitos!</p> <p>Edelleenkin tuulivoimalan sijainti ei ole hyväksyttävä suurelta osin maisemallisin hättaperustein, muitakin perusteita on jotka olen tuonut ilmi jo ennestään. Rakentakaa tuulivoimalat muualle, ei häiriöksi ja haitaksi ihmisten lähelle pilaamaan maisemaa! Kannatan Utajärvellä tuulipuisto Pontema Oy:tä sijainnin vuoksi ainakin nyt, mitä tietoja siitä olen vähin saanut.</p> <p>Säilytetään nykyisellään Sanginkylä ja sen historia -erämaakylä ikaikaisten vesistöjen äärellä!</p> <p>Ihmettelen edelleenkin suuresti, että jopa kasvit ja eläimet ovat tärkeämpiä kuin alueella asuvat ja elävät ihmiset/mökkiläiset ja retkeilijät...ja näin se ei todellakaan saa olla! On käyty tutkimassa maastossa tarkasti eläin/kasvi lajisto, mutta ei ole käyty ihmisten pihoiilla katsomassa todellista vaikutusta!</p> <p>Kunnanhallituksen kokouksessa mielipiteisiin laaditut vastineet eivät ole realistisia ja ei missään nimessä hyväksyttäviä! Esim. Mielipide c vastineessa todetaan ettei maisemalliset vaikutukset ole merkittäviä, tämä on täyttä valhetta, jota emme hyväksy!</p> <p>Lisänä muistutukseeni: Tuulivoimaloiden määrä vähenee seitsemään myllyyn, maisemassa ja muissa haitoissa sillä yhden myllyn vähennyksellä ei ole mitään merkitystä, mutta kunnan taloudellinen hyöty huononee ~12,5% joka on merkittävä asia kokonaisuutta ajateltaessa!</p> <p>Kaikki 7 tuulimyllyä tulee näkymään esteettömästi meille ja monelle muulle ikkunoista sisälle ja pihalle ulos pilaten nykyisen kauniin järvimaiseman.</p> <p>Tuulivoimaloiden koko elinkaarikustannukset tulee selvittää tarkemmin. Sähkön pitkään alhaalla olevan pörssihinnan vaikutus tuulivoimaloihin kannattaa selvittää.</p> <p>Tulevaisuudessa tuulipuiston mahdollinen ulkomaa-alaisten omistus ja sen vaikutus tulee miettiä ja tarkentaa.</p> <p>Tuulivoimaloiden kiinteistöille aiheuttama arvonalenema pitää tutkia tarkemmin ja korvata.</p> <p>Sanginkylä menettää vetovoimaisuuden myllyjen tulo myötä, ja tämä ei ole kunnalle hyvä.</p>	<p>Tuulivoimalat sijaitsevat yli kilometrin etäisyydellä Sanginjärvestä, eivätkä muuta sen luonnonolosuhteita tai ranta-alueita. Järvellä liikuttaessa tuulivoimalat näkyvät etelä-lounaisuunnassa taustamaisemassa, mutta muutoin lähempänä sijaitsevat järven rantamaisemat hallitsevat maisemakuvaa.</p> <p>Hankevastaavan edustaja on käynyt tapaamassa muistuttajaa hänen kiinteistöllään kaavaehdotuksen nähtävilläoloaikana. Tuulivoimalat tulevat näkymään järven taustamaisemassa. Näkyvyys ja sen kokeminen pihapiirissä ja rannalta riippuu merkittävästi havaintopisteestä. Etäisyys lähimpiin tuulivoimaloihin on yli 4 kilometriä. Kokonaisuudessaan tuulivoimalat eivät muodosta pihapiirissä hallitsevaa maisemaelementtiä.</p> <p>Tuulivoimahankkeen ympäristövaikutukset on arvioitava kasvillisuuteen ja eläimistöön, kuten myös ihmisten asumiseen, terveyteen ja elinoloihin.</p> <p>Hankkeen rakentamispäätös perustuu tuulivoimayhtiön taloudelliseen arviointiin.</p> <p>Tuulivoimalan rakentamisessa ja toiminnassa noudatetaan suomalaista lainsäädäntöä.</p> <p>Tuulivoimaloiden näkymisestä maisemassa tai muista vaikutuksista ei arvioida aiheutuvan korvattavia haittoja.</p>
--	--

UTAJÄRVEN KUNTA, MAASELÄN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA
EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN (KAAVAEHDOTUS)
